

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ З РЕАГУВАННЯ НА ПАНДЕМІЮ COVID-19 У КРИМУ

(18 – 31 ТРАВНЯ 2020 РОКУ)

ЗМІСТ

1. Акти й рішення де-факто органів влади
  2. Обмеження пересування через КПВВ
  3. Практика застосування обмежувальних заходів
  4. Інформування населення, доступ до необхідних медичних послуг і засобів індивідуального захисту
  5. Висновки й рекомендації
-

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

На сайті Кримської правозахисної групи ви можете ознайомитися з попередніми результатами моніторингу ситуації з реагування на пандемію COVID-19 в Криму

16-29 березня 2020 року

30 березня — 5 квітня 2020 року

6 — 12 квітня 2020 року

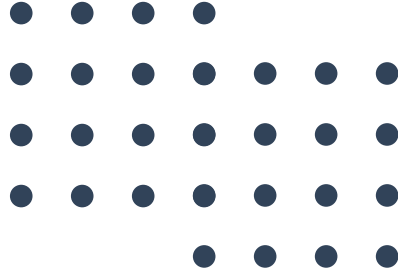
13 — 19 квітня 2020 року

20 — 26 квітня 2020 року

27 квітня – 3 травня 2020 року

4 – 17 травня 2020 року

1. АКТИ Й РІШЕННЯ ДЕ-ФАКТО ОРГАНІВ ВЛАДИ

1.1. Уряд РФ

Російська влада ухвалила рішення про поетапне зняття обмежувальних заходів через пандемією COVID-19 з 12 травня. На місцевому рівні керівництво регіонів, зокрема й де-факто влада Криму, мають ухвалювати рішення щодо продовження чи припинення дії обмежувальних заходів на підставі методологічних рекомендацій Роспотребнагляду¹. Рекомендації передбачають три етапи відновлення діяльності підприємств й організацій на основі показників для кожного етапу. Ключовими показниками зазначено коефіцієнт поширення інфекції, наявність вільних місць для лікування хворих COVID-19 (не менше 50%), показник тестування на 100 тис. населення. На місцевому рівні також можна врахувати додаткові показники: рівень летальності від COVID-19, відсоток людей з імунітетом до COVID-19 серед населення, рівень захворюваності на негоспітальну пневмонію.

1.2. Крим

20 травня т. з. «очільник» Криму Сергій Аксьонов підписав Наказ № 164-У², яким передбачено створення та ведення реєстру всіх громадян, котрі приїждять до Криму й перебувають на «самоізоляції». Наповнення реєстру було доручено «Міністерству охорони здоров'я» Криму, яке має щодня передавати оновлену інформацію до «МВС» Криму.

22 травня було видано наказ № 166-У³, що запроваджує для працівників, котрі прибувають до Криму вахтовим методом, обов'язкову перевірку на COVID-19 за два дні перед виїздом до Криму, а також проходження 14-денної обсервації після прибуття.

Наказ також визначає початок у звичайному режимі міських і приміських пасажирських перевезень з 22 травня, а початок пасажирського сполучення Криму з РФ – з 25 травня. Послуги таксі з числом місць вище п'яти лишаються забороненими.

24 травня наказом № 171-У⁴ було ухвалено нові зміни, за якими оплата вартості обов'язкової 14-денної обсервації для тих, хто прибув до Криму й не має місця проживання на півострові, покладається на них самих.

Окрім того, наказ встановлює обов'язкове надання роботодавцями списків працівників, котрі приїждять до Криму для роботи вахтовим методом, за 7 днів до прибуття. Такі працівники можуть стати до роботи лише за наявності дозволу «штабу з питання запобігання поширенню» COVID-19, очолюваного «главою» Криму С. Аксьоновим.

31 травня С. Аксьонов підписав наказ № 179-У⁵, що продовжив дію норми про обов'язкове використання масок у громадських місцях і врегулював питання роботи вахтовим методом. Окрім того, указ продовжив «режим самоізоляції» для осіб старше 65 років, призупинення пільгового проїзду в громадському транспорті, бронювання та розміщення туристів у готелях і санаторіях до 15 червня. У новому наказі відсутня норма про оплату перебування на обсервації за власний рахунок прибулих до Криму громадян.

1.3. Севастополь

16 травня у Севастополі було підписано наказ № 41-УГ⁶, що дозволяє проведення медичних оглядів для мобілізації до збройних сил РФ і припиняє обов'язковий «режим самоізоляції» для громадян у віці молодше 65 років. Водночас зберігається заборона щодо перебування на вулиці більше 2 осіб і зобов'язання застосування масок у громадських місцях.

Наказами № 42-УГ⁷ від 27 травня та № 44-УГ⁸ від 28 травня у Севастополі було продовжено основні обмеження у туристичній та розважальній сферах до 15 червня.

2. ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕСУВАННЯ ЧЕРЕЗ КПВВ

Ситуація на КПВВ, що контролюються РФ

На російських КПВВ з Кримом продовжують діяти обмеження виїзду для громадян України, які постійно проживають на півострові⁹. Кримчани, які «автоматично» вважаються громадянами РФ, можуть одноразово виїхати з Криму, надавши для перетину український паспорт як «громадянство іншої країни або документ, що підтверджує постійне проживання за межами РФ». Проте питання повернення до Криму після такого виїзду чітко не врегульоване. Зазвичай на практиці тих кримчан, котрі скористалися цією нормою для виїзду, пропускають як громадян РФ, що уможлиблює для них майбутнє повернення на півострів за наявності російського паспорта. Але російські прикордонники попереджають під час вороття до Криму, що вдруге таку особу вже не пропустять на виїзд, можливий тепер лише по скасуванню обмежень. Окрім того, є ризик, якщо особу пропустять через КПВВ як громадянина України, що повернутися до Криму така людина буде спроможна лише по скасуванню обмежень виїзду іноземців до РФ.

Окрім цього, кримчани можуть виїхати у разі смерті чоловіка, дружини, батька чи матері, дітей, усиновлювача, усиновленого, опікуна й піклувальника.

Громадянам України, котрі постійно мешкають у Криму й відмовилися від отримання «автоматичного» паспорта громадянина РФ, оформивши дозвіл на проживання, російська влада заборонила виїзд з Криму. Формально виїзд іноземців з РФ не заборонено, а таких кримчан РФ позиціонує як іноземців. Втім, за розпорядженням РФ № 763-р¹⁰, обмежується рух через пункти пропуску, хоча ці обмеження не поширюються на іноземців, названих у пунктах 2-1 і 5-1 розпорядження уряду РФ від 16 травня 2020 р. № 635-р.¹¹ Проте зазначена вище категорія громадян України не підходить під критерії жодної з груп іноземців, про яких йдеться у цьому розпорядженні. Тобто, для них виїзд з Криму через російські КПВВ закритий. За період з 18 по 31 травня російські прикордонники неодноразово відмовляли таким кримчанам у виїзді з Криму на підконтрольну Україні територію, але відмову в пропуску через КПВВ в письмовій формі не надають.

Ситуація на українських КПВВ

На українських КПВВ з Кримом продовжують діяти обмеження в'їзду–виїзду, запроваджених КМУ,¹² відповідно до яких громадяни України можуть виїхати з Криму або в'їхати туди за наявності підстав гуманітарного змісту (незалежно від реєстрації місця проживання). Рішення щодо пропуску через КПВВ за таких підстав ухвалює голова Державної прикордонної служби України. Прикордонна служба України повідомила, що за період дії «карантинних» обмежень, тобто з 16 березня до 29 травня, за рішенням очільника прикордонної служби українські прикордонники пропустили через КПВВ 386 громадян України з підстав гуманітарного характеру (найчастіше – для здійснення лікування чи возз'єднання з родиною)¹³.

Від громадян, котрі перетинають українські КПВВ, надходять скарги про тривале очікування дозволу очільника прикордонної служби про пропуск (або відмови у пропуску) через КПВВ з гуманітарних підстав. Ця особа перебуває у Києві, тому комунікація та вивчення документів зазвичай тривають кілька годин до моменту ухвалення рішення, а люди очікують цієї резолюції на КПВВ. Особливою проблемою є перетин КПВВ вночі, тому що після 20.00 і до ранку зазвичай рішення щодо пропуску з гуманітарних підстав не ухвалюються, а процедуру для таких екстрених випадків не передбачено.

Таким чином, станом на 1 червня процедура перетину українських КПВВ з Кримом для громадян України значно складніше, ніж перетин державного кордону України.

29 травня було зроблено зміни у постанові КМУ № 392 від 20 травня 2020 р.¹⁴, за якими для дітей-учасників зовнішнього незалежного оцінювання (результати цього оцінювання потрібні для вступу до ВНЗ України) й однієї особи, котра супроводжує кожного з них, скасовується обов'язкова обсервація після перетину КПВВ (як в медичних закладах, так і в режимі «самоізоляції» із застосуванням мобільного додатку).

Для більшості інших категорій громадян після перетину українського КПВВ, як і раніше, обов'язковою є обсервація чи у медичних закладах, чи за місцем фактичного проживання з використанням електронного сервісу «Дій вдома»¹⁵. Однак проблеми із застосуванням цього додатку, як і раніше, мають місце: під час перетину КПВВ не у всіх наявні телефони з належною камерою й номер українського мобільного оператора, окрім того, користувачі повідомляють про систематичні програмні помилки сервісу.

3. ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ

У містах, зокрема й у Сімферополі, відновилося проведення щотижневих сільськогосподарських ярмарків просто неба¹⁶. Ярмарки відвідує багато людей, більшість з яких не використовує індивідуальні засоби захисту в громадських місцях.

Громадський транспорт і пересування у населених пунктах

З 18 травня у низці міст відновилися міжміські пасажирські перевезення. Як-от, у Керчі запрацювали маршрути до Сімферополя, Джанкою, Євпаторії.

Круїзні рейси з Сочі (РФ) до Криму скасовано, відновлення їх планується в середині липня 2020 року¹⁷.

З 29 травня «Російські залізниці» (рос. – РЖД) повернулися до звичайного розміщення пасажирів у потягах далекого прямування, що не передбачає дотримання норм фізичної дистанції.¹⁸

СІЗО й колонії в умовах пандемії

У СІЗО «Лефортово» (Москва), звідки госпіталізували кількох осіб з підозрою на COVID-19, перебувають і громадяни України з Криму, фігуранти політично умотивованих кримінальних справ. Зокрема, один з них – Іван Яцкін – не в змозі отримати посилки з продуктами й таксофонну карту для дзвінків родичам¹⁹. Він також повідомляє про затримки в отриманні листів після запровадження «карантинних» обмежень.

У СІЗО «Лефортово», навіть після підозри на інфікування COVID-19 кількох в'язнів, до потрібних захисних заходів не вдаються: протягом дня в'язні отримують лише одну марлеву пов'язку, один раз на тиждень камери дезінфікують розчином з хлоркою. В'язні також зауважують, що з раціону було вилучено цибулю.

У СІЗО Сімферополя, хоча й з певними обмеженнями, посилки з продуктами приймають і передають, зазвичай обмежують передачу кисломолочних продуктів. Камери й інші приміщення СІЗО дезінфікують розчином, що містить хлор, проте такі заходи не є систематичними. У камерах не надають засобів індивідуального захисту, а коли в'язнів виводять з камер, їм заміряють температуру тіла й ставлять питання про самопочуття. У травні кількох людей перевели до медичної частини, втім інформації про їхнє захворювання немає. Інші в'язні з різними симптомами, включно з можливими симптоми COVID-19, але без ускладнень, залишаються в камерах. Проте навіть у разі наявності симптомів, що можуть свідчити про COVID-19, тестування в'язнів не проводять.

Мілітаризація в умовах «карантина»

РФ продовжує проводити військові навчання в Криму. В районі полігону бойової підготовки «Опук» фрегати Чорноморського флоту РФ «Адмірал Макаров» і «Адмірал Ессен» здійснили підготовчі та залікові артилерійські стрільби по берегових цілях²⁰.

Активно відбувається призовна кампанія до збройних сил РФ. Як-от, у Севастополі більше 600 місцевих мешканців буде відправлено з пунктів збору до військових частин для проходження строкової служби. Військкомати повідомили, що призовники були протестовані на COVID-19. Призов також відбувається і в інших містах Криму²¹.

Де-факто влада продовжує кримінально переслідувати кримчан, котрі не бажають служити в армії РФ. У травні Кримська правозахисна група задокументувала 4 нові кримінальні справи щодо мешканців Криму за ст. 328 КК РФ (ухилення від служби в збройних силах РФ). Усього на кінець травня було задокументовано 105 кримінальних справ за цією статтею, з них 9 справ перебувають на розгляді в «судах», а за 96 – ухвалено вироки.

Відповідальність за порушення обмежень

За результатами моніторингу сайтів кримських «судів» Кримська правозахисна група зафіксувала, що за період з 18 до 29 травня було ухвалено 1 885 нових постанов про призначення адміністративних покарань за порушення «карантинних» обмежень за ст. 20.6.1 КпАП РФ, 16 – за ст. 6.3 КпАП і 1 – за ст. 20.6 КпАП РФ. Лише у 27 випадках провадження у цих справах було припинено.

Усього з початку квітня в Криму було ухвалено 6 398 таких рішень, а 792 адміністративні справи за вказаними статтями очікують на розгляд у суді.

4.ІНФОРМУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ, ДОСТУП ДО НЕОБХІДНИХ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ І ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

За офіційною інформацією де-факто влади, станом на 31 травня було зареєстровано

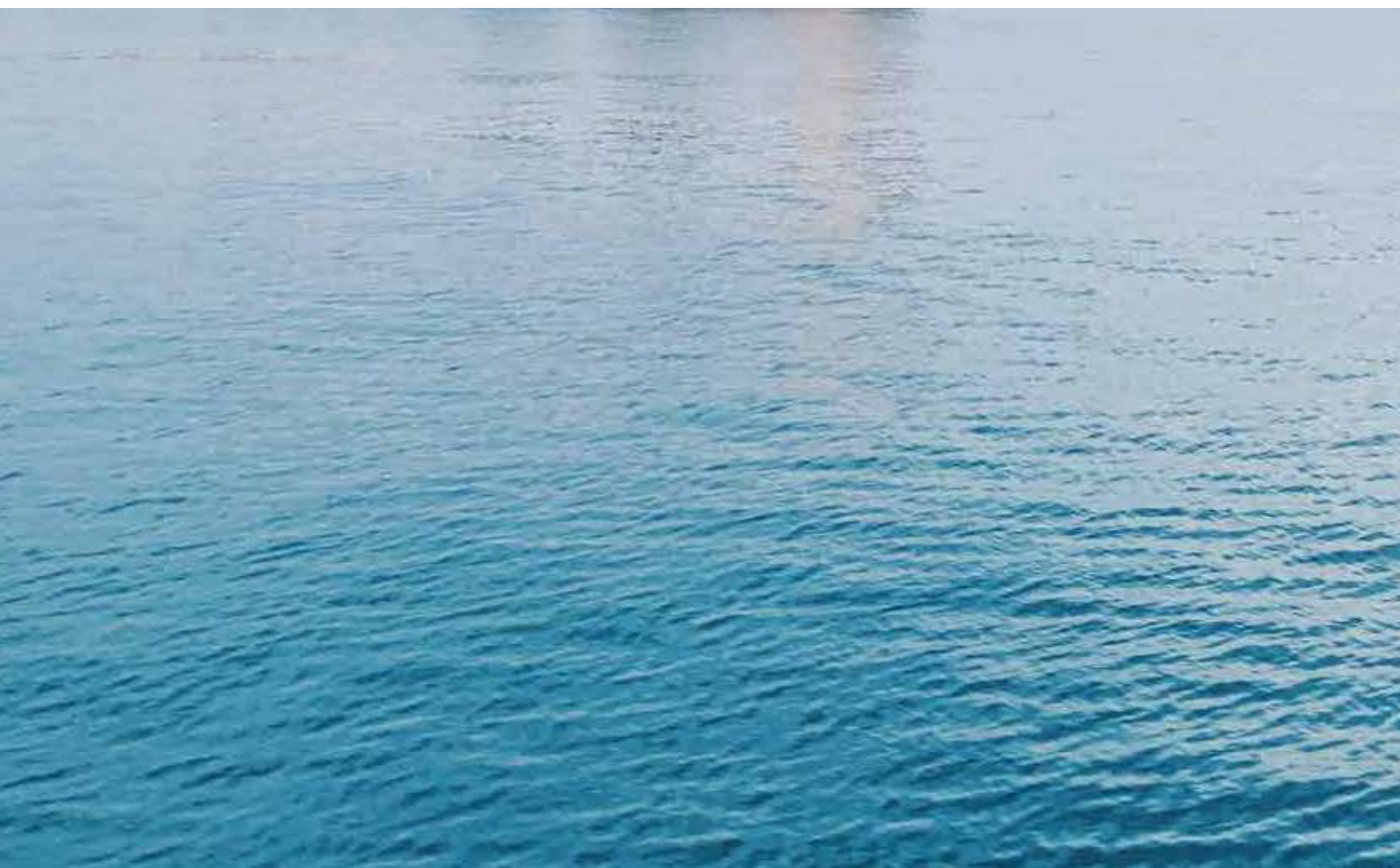
546 випадків інфікування **COVID-19** в Криму²²

(385 – в АР Крим і 161 – у Севастополі), з цього числа 14 осіб померло. Інформація про перший офіційно визнаний випадок захворювання в Криму з'явилася 21 березня.²³

Медичні працівники у різних містах Криму повідомляють про те, що не отримали або дістали не у повному обсязі доплати до заробітної платні, затверджені рішеннями де-факто влади. За результатами моніторингу було виявлено, що відсутня єдина методика обліку таких доплат під час їх нарахування.

Такі самі скарги надходять і від співробітників «обсерваторів», створених на базі санаторіїв, де було виявлено випадки COVID-19²⁴.

Особи, котрі приїхали до Криму й не мають місця проживання, спрямовуються на обов'язкову обсервацію до спеціальних установ, зазвичай організованих на базі санаторіїв, пансіонатів і будинків відпочинку. Люди повідомляють, що нерідко вимушені оплачувати перебування в таких обсерваторах за цінами, які не відповідають якості харчування і умовам проживання.

5. ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Результати моніторингу надають підстави вважати, що після переходу до поетапного виходу з карантину офіційні цифри про кількість випадків зараження COVID-19 і кількості смертей від COVID-19 цілеспрямовано знижуються з метою подальшого зняття обмежень.

Попри рекомендації міжнародних організацій з питань запобігання спалаху COVID-19 у місцях несвободи, в'язням у СІЗО Сімферополя не надаються засоби індивідуального захисту, й не проводиться тестування їх на COVID-19.

РФ продовжує призов громадян України до збройних сили РФ у Криму, використовуючи з метою примусу до військової служби кримінальні покарання за відмову від проходження служби.

За нормами міжнародного гуманітарного права, РФ є державою, яка окупує. Ст. 56 Конвенції про захист цивільного населення зобов'язує РФ за допомогою всіх наявних у неї засобів забезпечити й підтримувати діяльність санітарних і лікарняних установ і служб, охорону здоров'я та громадську гігієну на окупованій території Криму, що передбачає також профілактичні та превентивні заходи, необхідні для боротьби з поширенням епідемій.

Рекомендації для уряду України:

- * не вводити вичерпний перелік підстав гуманітарного змісту для перетину українських КПВВ з Кримом, зберігши у такий спосіб можливість реагування на непередбачені обставини;
- * внести зміни до постанови КМУ № 291 від 14 березня 2020 р. з метою спрощення процедури перетину КПВВ;
- * в найкоротші терміни розробити і ввести процедуру ухвалення рішення про пропуск через українські КПВВ громадян України з підстав гуманітарного характеру в екстрених випадках у нічний час й у вихідні дні;
- * розробити план поетапного відновлення роботи українських КПВВ з урахуванням потреб різних категорій населення та необхідності організації транспортного сполучення між КПВВ й основними населеними пунктами з дотриманням протиепідемічних норм;
- * інформувати громадян України, котрі не мають реєстрації місця проживання на підконтрольній Україні території, про алгоритм їхніх дій у разі підозри на інфікування COVID-19.
- * здійснювати моніторинг ситуації поширення COVID-19 в Криму доступними методами, включно з інформацією правозахисних організацій України.

Рекомендації міжнародним організаціям і урядам демократичних країн:

- * за спроможністю, здійснювати моніторинг ситуації поширення COVID-19 в Криму;
- * не дозволяти РФ використовувати ситуацію з COVID-19 для зняття санкцій, що були запроваджені через окупацію Криму, порушення прав людини й норм міжнародного гуманітарного права.
- * звернутися до РФ з вимогою виконувати рекомендації ООН і Ради Європи щодо запобігання поширення COVID-19 у місцях несвободи Криму.